

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Evaluatie droogte 2019 Nummer: Bestuursstukken\3021	Agendapunt: 6
---	----------------------

DB: Ja 21-1-2020	BPL: Nee	FAZ: Ja 5-2-2020	VVSW: Ja 5-2-2020	AB: Ja 26-2-2020
----------------------------	-----------------	----------------------------	-----------------------------	----------------------------

Opsteller: Francine Engelsman, 0598-693283 Beleid, Projecten en Laboratorium	Opdrachtgever: Jan van der Laan	Portefeuillehouder: Tjip Douwstra
---	---	---

Ondersteuning van de afdeling: ☒ Technisch ☒ Juridisch ☒ Financieel ☒ Staf ☒ Communicatie ☒ ICT / Beveiliging

Externe betrokkenen:	Reden:
	N.v.t.

Samenvatting: De droge zomer van 2019 is geëvalueerd. Met name in het gebied van de Drentsche Aa heeft de droogte voor problemen gezorgd. Door de inzet van onze medewerkers is de impact van de droogte echter beperkt gebleven. De zomers van 2018 en 2019 hebben aangetoond dat ons watersysteem tegen grenzen aanloopt. In het gebied waar wateraanvoer mogelijk is, kunnen wij ons eigen watersysteem nog op een aantal locaties verbeteren.

Duurzaamheidsparagraaf: Nee

Begrotingsaspecten: Ja De kapitaallasten bedragen het eerste volle jaar afgerond € 54.000,- en dalen jaarlijks als gevolg van de gehanteerde lineaire afschrijvingsmethode. Met deze kapitaallasten zal rekening worden gehouden bij het opstellen van de Meerjarenraming 2021-2024. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met extra kapitaallasten bij de herberekening van de kapitaallasten bij de voorjaarsrapportage 2020.

AB Voorstel: Kennismaken van de evaluatie van de droge zomer van 2019; Voorgesteld wordt om met een krediet van € 792.000,- ons watersysteem in enkele gebieden droogtebestendig te maken.

Bijlagen: Ja – Overzicht technische knelpunten spoor 1 in tabelvorm; – Overzicht technische knelpunten spoor 1 op kaart.

Ter inzage AB (bestuursnet): Nee

Bestuursvoorstel

Onderwerp(en):

–

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Bestuursvoorstel

Inleiding

Zowel de zomer van 2018 als die van 2019 waren droog. In 2019 bleven met name de grondwaterstanden achter, mede door het relatief droge najaar. Hierdoor bleef de seizoensaanvulling van het grondwater achter. Deze twee jaren lieten zien dat we op een aantal plekken in ons gebied aan het einde van onze capaciteit zitten. Op andere plekken kunnen we met aanpassingen de watervoorziening in de zomer verbeteren. Dit voorstel geeft hier invulling aan.

Voorgeschiedenis/eerdere besluitvorming/beheerplan

Naar aanleiding van de droogte van 2018 heeft een evaluatie plaatsgevonden, waarover het Algemeen Bestuur op 13 februari is geïnformeerd. Ook is de evaluatie op Bestuursnet geplaatst. Daarnaast is tijdens de gebiedsbijeenkomsten voor het nieuwe beheerprogramma aandacht besteed aan het onderwerp zoetwaterbeschikbaarheid. Hier is ook de verantwoordelijkheid van de watergebruiker besproken.

Huidige situatie/analyse van het probleem

In de zomer van 2018 daalde de waterstand op het IJsselmeer, onze zoetwaterleverancier, maar werden we niet beperkt in de wateraanvoer. Om het aangevoerde water binnen ons beheergebied goed te kunnen verdelen is besloten noodpompen te plaatsen bij de grote opvoergemalen Veendam, Vennix en ter Apelkanaal. Ons watersysteem werd behoorlijk op de proef gesteld. In dit jaar kwamen een aantal knelpunten aan het licht. Deze zijn geïnventariseerd. Per knelpunt is gekeken of en hoe we het knelpunt kunnen verhelpen.

Het droogteseizoen 2019 begon met een achterstand door een droger najaar en winter dan normaal. Waar mogelijk is het hogere zomerpeil in de winterperiode gehandhaafd om de grondwaterstanden zo veel mogelijk weer aan te vullen. In landbouwgebieden met aanvoermogelijkheden voor oppervlaktewater bleef hierdoor de grondwaterstand redelijk op normale waarden. In de gebieden zonder wateraanvoermogelijkheden lukte dit niet.

Na de droogte van 2018 zijn de grondwaterstanden met name in de hoog gelegen gebieden in het winterseizoen niet hersteld naar een gemiddeld niveau. Zo bleef de grondwaterstand in het gebied van de Drentsche Aa dalen en bereikte een historisch lage waarde. Dit heeft het waterschap doen besluiten om de menselijke invloed te beperken en te gaan handhaven op het beleid voor beregening in dit gebied. Dit is gedaan om onherstelbare schade te voorkomen.

De droogte in 2019 gaf een bevestiging van het feit dat we enerzijds op sommige plekken tegen de grenzen van ons systeem aanlopen, en anderzijds dat we enkele knelpunten snel moeten aanpakken. Deze knelpunten worden opgepakt binnen uitvoeringsprojecten. In de bijlage staat een kaart waarop de knelpunten zijn aangeduid. Bij een aantal knelpunten is geconstateerd dat een definitieve oplossing aanzienlijk duurder is dan tijdelijke maatregelen tijdens droogteperiode. Deze accepteren we dan in de huidige toestand. Enkele knelpunten waaronder 2^e en 5^e Verlaat in het Stadskanaal, duiker Slochterhaven, automatisering inlaten Veenmarkengebied en vergroting van enkele duikers in het

Bestuursvoorstel

gebied Laudermarke en Rhederveld, kunnen niet binnen de bestaande budgetruimte worden opgepakt. In dit voorstel wordt daarvoor krediet aangevraagd.

Beschrijving en onderbouwing/oplossing /plan en eventuele alternatieven

Uit de ervaringen in de droge zomers van 2018 en 2019 zijn een aantal zaken naar voren gekomen die in verschillende projecten/trajecten worden opgepakt. In deze alinea volgt een opsomming van de verschillende sporen.

Spoor 1. Aanpak van technische knelpunten binnen ons gebied

Op de kaart en in de bijbehorende tabel in de bijlage staan de knelpunten zoals deze in 2018 en 2019 aan het licht kwamen. Aan de hand van de legenda wordt inzichtelijk gemaakt wat de actie van het waterschap met betrekking tot het betreffende knelpunt is. Een aantal knelpunten zijn al opgelost door eerder te baggeren en duikers te vergroten (Ter Wisch, Drouwenermond) vanuit bestaande budgetten. Bij een aantal knelpunten is ook geconstateerd dat een definitieve oplossing duurder is dan tijdelijke maatregelen tijdens droogteperioden. Deze accepteren we dan in de huidige toestand. In bijlagen 1 en 2 is hiervan een overzicht gegeven. Onder het kopje financiën wordt verder ingegaan op de financiering van de knelpunten, waarvoor budget via dit bestuursvoorstel wordt aangevraagd.

Spoor 2. Aanpak Drentsche Aa

Voor het onderzoek naar grondwateronttrekkingen in het Drentsche Aa gebied is een apart project opgezet. Er is op 4 november 2019 een informatieve bijeenkomst geweest, waarin een aantal vervolgstappen zijn toegelicht. Het vervolg wordt op basis van beschikbare kennis en ervaringen opgepakt met betrokkenen uit het gebied.

Spoor 3. Aanpak gebiedsoverstijgende vraagstukken

In 2018 heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een tijdelijk beleidstafel Droogte ingesteld om aandacht te hebben en te houden voor diverse vraagstukken die in 2018 aan de orde kwamen. Zo is er een hernieuwde handleiding van de Landelijke Verdringingsreeks opgesteld en zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. Voor ons zijn met name twee onderzoeken van belang, te weten

- a. De robuustheid van het IJsselmeer en de regio (de Joint Fact Finding)
- b. De actualisatie van de waterverdeling Noord Nederland. Deze dateert van 2009. Deze wordt tegen het licht gehouden in het kader van de veranderde watervraag en de invulling van de regionale uitwerking van de Verdringingsreeks

Voor beide onderzoeken levert het waterschap informatie aan en is het waterschap zowel ambtelijk als bestuurlijk betrokken.

Spoor 4. Zoetwaterbeschikbaarheid

De gebiedsbijeenkomsten in het kader van het nieuwe beheerprogramma in het najaar van 2019 zijn gebruikt om ook de discussie over zoetwaterbeschikbaarheid te voeren. Niet alleen het waterschap is aan zet wanneer het gaat om de zoetwatervoorziening, ook de watergebruiker is verantwoordelijk voor het verantwoord en effectief omgaan met water in tijden van schaarste. De gebiedsbijeenkomsten vormden een mooi platform, de verdere uitwerking zal de komende jaren blijvend onze aandacht hebben.

Bestuursvoorstel

Risico's en kansen

Op enkele plekken zien we dat ons systeem aan het einde van zijn capaciteit zit, wanneer het gaat om de wateraanvoervoorziening. We zien daar bovenop ook een toename van de watervraag in de droge perioden. De watervraag door beregening was bijvoorbeeld in 2019 circa 25% groter dan in 2018 (op basis van een inventarisatie, waarbij geen onderscheid is gemaakt tussen beregening uit grondwater en beregening uit oppervlaktewater). Het veranderende klimaat doet een beroep op ons als waterschap, maar ook op de watergebruikers uit de landbouw, de natuur en de industrie. Alleen samen kunnen we ervoor zorgen dat we het beschikbare water zo efficiënt mogelijk gebruiken en zo goed mogelijk verdelen. Elke watergebruiker zal moeten kijken hoe waterbesparend zij aan de slag kan. Bij de gebiedsoverstijgende projecten zullen we zo goed mogelijk inspelen op onze watervraag en maatwerk binnen de regio.

Bij de aanpak van de knelpunten die aan het licht zijn gekomen door de droogte in 2018 en 2019 is duurzaamheid nadrukkelijk mee genomen. Dit zal in de uitvoerende projecten naar voren komen. Daarnaast zijn wij als waterschap bezig de zoetwaterbeschikbaarheid in kaart te brengen. Wij vragen hierbij ook de waterverbruiker zo effectief en duurzaam mogelijk om te gaan met het zoete water.

Extern betrokkenen/extern overleg

Voor de verschillende sporen voor wat betreft waterbeschikbaarheid zetten wij in op betrokkenheid, zowel intern als extern.

1. Spoor 1. Aanpak van technische knelpunten binnen ons gebied. De verschillende projecten zullen uitgevoerd worden in overleg met externe belanghebbenden (o.a. burgers, landbouw, overheid);
2. Spoor 2. Aanpak Drentsche Aa. In dit proces worden de belanghebbenden uit de regio betrokken;
3. Spoor 3. Aanpak gebiedsoverstijgende vraagstukken. In dit spoor werkt het waterschap samen met de andere partijen die afhankelijk zijn van water uit het IJsselmeer. In dit spoor zijn provincies, waterschappen, Rijkswaterstaat, vertegenwoordigers van de sectoren (landbouw, drinkwater) vertegenwoordigd, zowel ambtelijk als bestuurlijk;
4. Spoor 4. Zoetwaterbeschikbaarheid. In dit spoor vindt communicatie plaats met onze ingelanden, onder andere door de discussies die gevoerd zijn bij de gebiedsbijeenkomsten. Wij zullen meedenken met waterbesparende maatregelen en doen onderzoek naar het toestaan van het onttrekken van grondwater ten behoeve van beregening.

Financiën

De totale kosten voor het verhelpen van de genoemde knelpunten uit het eerste spoor zijn geraamd op € 792.000,-. Dit bestaat uit de volgende componenten:

- Het ombouwen van het 2e en 5e Verlaat in het Stadskanaal naar een peilregeling. De raming voor beide locaties bedraagt € 157.000,-;
- Een verbetering van de aanvoersituatie Duurswold door het vergroten van de aanvoerduiker Slochterhaven. Voor voorbereidingswerkzaamheden is € 40.000,- benodigd en voor de uitvoering is € 310.000,- geraamd. De totale kosten zijn geraamd op € 350.000,-;

Bestuursvoorstel

- De kosten voor het vergroten van de duikers Laudermarke en Rhederveld bedragen naar verwachting € 255.000,-;
- Tot slot is de automatisering van de peilregeling Lokkersluis en Valtherblokken geraamd op € 30.000,-.

Voorgesteld wordt om met een krediet van, de hiervoor uiteengezette, € 792.000,- ons watersysteem in enkele gebieden droogtebestending te maken.

De kapitaallasten bedragen het eerste volle jaar afgerond € 54.000,- en dalen jaarlijks als gevolg van de gehanteerde lineaire afschrijvingsmethode. Met deze kapitaallasten zal rekening worden gehouden bij het opstellen van de Meerjarenraming 2021-2024. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met de extra kapitaallasten bij de herberekening van de kapitaallasten bij de voorjaarsrapportage 2020.

De overige extra exploitatielasten zijn minimaal en worden meegenomen in de lopende budgetten.

Communicatie

Zowel in 2018 als in 2019 is er veel aandacht vanuit de media geweest over de droogteperiode. Vanuit het veld kregen wij voornamelijk positieve reacties over ons optreden, waarbij alle moeite is gedaan om de wateraanvoer zo goed mogelijk te laten verlopen. In het gebied van de Drentsche Aa is veel onduidelijkheid geweest over de rol van het waterschap met betrekking tot de handhaving van het beleid. Dit heeft er voor gezorgd dat we extra bijeenkomsten hebben georganiseerd om met de streek in gesprek te gaan. In 2020 voeren we o.a. gesprekken met landbouwers uit het gebied en brengen we het vervolgproces in kaart.

Uitvoering/tijdspad

In 2020 worden de knelpunten die in spoor 1 worden opgepakt, uitgevoerd.

Voor de andere sporen geldt dat droogte blijvend op de agenda staat en dat wanneer daar aanleiding toe bestaat, u hierover geïnformeerd wordt.

Voorstel

Kennis te nemen van de evaluatie van de droge zomer van 2019.

Voorgesteld wordt om met een krediet van € 792.000,- ons watersysteem in enkele gebieden droogtebestendig te maken.

namens het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
dijkgraaf

Bestuursvoorstel

Bijlage 1. Overzicht technische knelpunten spoor 1 in tabelvorm

categorie	nr op kaart	locatie	probleem	argumentatie voor accepteren
geaccepteerd	B38	aanvoergemaal Veenackers	doorvoer van water verliep moeizaam	keuze voor tijdelijke opstelling
geaccepteerd	B42	traject Buinerveen - Drouwenmond	veel duikers/krappe dimensionering	voorzieningsniveau op einde capaciteit
geaccepteerd	B57	Spijkerboor	inlaat is te klein	watersysteemanalyse nodig
geaccepteerd	B59	Stootshorn	inlaat is te klein	voorzieningsniveau op einde capaciteit
geaccepteerd	B	Zwartemeer	duiker ligt te hoog	peilbeheer benut mogelijkheden ter plaatse
geaccepteerd	C	bedienprotocol sluizen	sluisregime niet afgesteld op wateraanvoersituatie	sluisdeur op aanvoerstand zetten
geaccepteerd	D	Oosterdiep	waterpeil te laag voor bediening achterland	probleem onbekend
geaccepteerd	E	Roswinkel	doorvoer van water verliep moeizaam	incidentele inzet van noodpompen
geaccepteerd	G	locatie noodpomp	doorvoer van water verliep moeizaam	incidentele inzet van noodpompen
geaccepteerd	M	Gasselternijveenschemond	doorvoer van water verliep moeizaam	incidentele inzet van noodpompen
geaccepteerd	P	hoogwatersloot Tjuchem	er is geen waterdoorvoer	Het gebied is te klein om water rond te pompen
geaccepteerd	S	Lalleweer	door droogte neemt zoutgehalte toe ivm kwel	Het gebied is te klein om water rond te pompen
geaccepteerd	T	Sluis Scheemda Verlaat	sluis zorgt voor geluidsoverlast	mogelijk script nog een keer langslopen
geaccepteerd	U	polder de Hemrik	gebied is niet optimaal ingericht	initiatief ligt bij Groninger Landschap
gerealiseerd	B23	Oldambtmeer	mogelijkheid van bufferen benutten	
gerealiseerd	B28	Drentse Aa	lekke visstrap	
gerealiseerd	B37	stuw Heerenstreek	doorvoer van water verliep moeizaam	
gerealiseerd	B44	inlaat aan AVEBE-weg	duiker is te klein	
gerealiseerd	B50	Tweede Dwarsdiep (a)	te krappe dimensionering bij huidige watervraag	
gerealiseerd	B51	Tweede dwarsdiep (b)	telemetrie werkt niet	
gerealiseerd	B52	Bosje	lekke peilscheiding	
gerealiseerd	B53	Nieuwediep	blootlegging onbekende duiker	
gerealiseerd	B54	Bareveld	inlaat is te klein	
gerealiseerd	B66	Beetserwijk	te weinig inzicht op waterverdeel mogelijkheden	
gerealiseerd	B68	Weenderwijk	weinig doorstroomprofiel	
gerealiseerd	Q	Woudbloem	telemetrie inlaat werkt niet	
gerealiseerd	R	Slochtersluis	inlaatregime is niet praktisch	
gerealiseerd	V	Westerpolder	gebied is niet optimaal ingericht	
andere financiering	B45	gemaal Dreefweg	benutting gemaal als inlaatvoorziening	budget Knelpunten landelijk gebied
andere financiering	B55	Zuidlaarderveen vossenberg	inlaat is te klein	budget Knelpunten landelijk gebied
andere financiering	B56	Borgercompagnie	inlaat is te klein	meenemen in Nedmag project
andere financiering	B63	Eideweg Siddeburen	niet op peil te houden	meenemen in project N33
andere financiering	B64	Laudermarke	weinig doorstroomprofiel	budget Knelpunten landelijk gebied
andere financiering	B65	Ter Wisch - Stuw borgerweg	knelpunten in doorstroming	budget Knelpunten landelijk gebied
andere financiering	B67	Bourtange Oost	vesting Bourtange slijbt dicht	budget via andere partijen
andere financiering	N	Spitsbergen	stuw functioneert niet goed	budget Knelpunten landelijk gebied
andere financiering	W	Onnerpolder	gebied is niet optimaal ingericht	budget via andere partijen
andere financiering	X	Ebelsweg	Inlaat functioneert niet goed	budget Knelpunten landelijk gebied
andere financiering	Y	Duinkerkerweg	duiker is te klein	budget via andere partijen
bestuursvoorstel	B39	stuw eerste Kruisdiep	te weinig inzicht op waterverdeel mogelijkheden	
bestuursvoorstel	B40	stuw Valtherbrokken / stuw Naber	te weinig inzicht op waterverdeel mogelijkheden	
bestuursvoorstel	B41	vijfde verlaat Musselkanaal	geen regie op peilbeheer (afhankelijk van derden)	
bestuursvoorstel	B47	Rhederveld	opstuwing naar stuw de Weide is te hoog	
bestuursvoorstel	B61	Slochtherhaven	te weinig waterdruk om gebied te voeden	
bestuursvoorstel	Z	tweede verlaat Musselkanaal	geen regie op peilbeheer (afhankelijk van derden)	

Bestuursvoorstel

Bijlage 2. Overzicht technische knelpunten spoor 1 op kaart